

• สารบัญ •

หลักภาษาไทย

บทที่ 1	เสียงและอักษรไทย	6
บทที่ 2	การประสมอักษร	43
บทที่ 3	พยางค์และคำ	46
บทที่ 4	วลีและประโยค	80
บทที่ 5	สำนวน สุภาษิต คำพังเพย	92
บทที่ 6	ระดับภาษา (ภาษาพูดและภาษาเขียน)	98
บทที่ 7	ราชาศัพท์และคำศัพท์ที่ใช้กับพระสงฆ์	104
บทที่ 8	ภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่น	135
บทที่ 9	เครื่องหมายวรรคตอนและการเว้นวรรค	139
บทที่ 10	อักษรย่อ	150
บทที่ 11	การใช้พจนานุกรม	155

ทักษะการใช้ภาษา

บทที่ 12	การอธิบาย บรรยาย และพรรณนา	161
บทที่ 13	การเขียนย่อความ	166
บทที่ 14	การเขียนบันทึกความรู้	170
บทที่ 15	การเขียนรายงานจากการค้นคว้า	176
บทที่ 16	การเขียนเค้าโครงโครงการ	182
บทที่ 17	การเขียนเรียงความ	186
บทที่ 18	การเขียนจดหมาย	192
บทที่ 19	การกรอกแบบรายการ	203

บทที่ 20	การเขียนแบบเฉพาะกิจ	207
บทที่ 21	การโน้มน้าวใจและโฆษณา	216
บทที่ 22	การแสดงความคิดเห็น	220
บทที่ 23	การโต้แย้งและการโต้วาทิ	224
บทที่ 24	การอ่านจับใจความสำคัญ	230
บทที่ 25	การอ่านวันเดือนปีแบบไทย	235
บทที่ 26	การอ่านแผนที่ แผนที่ และแผนภูมิและกราฟ	238

วรรณคดีและวรรณกรรม

บทที่ 27	คุณค่าที่ปรากฏในวรรณกรรมและวรรณคดี	245
บทที่ 28	บทร้อยกรองต่างๆ	253
บทที่ 29	เพลงพื้นบ้าน	265

ประวัตินักเขียน		270
-----------------	--	-----

GANBASSE

บทที่

01

เสียงและอักษรไทย

1. พยัญชนะต้นและไตรยางศ์ (อักษรสามหมู่)

1.1 พยัญชนะต้น

พยัญชนะต้นมี 2 ประเภท คือ พยัญชนะต้นเดี่ยว และพยัญชนะต้นคู่ (ควบกล้ำ และอักษรนำ)

วิธีสังเกตพยัญชนะต้นเดี่ยว

พยัญชนะต้นเดี่ยว คือ ก ถึง ฮ ที่อยู่ซ้ายมือสุด (หน้าสุด) ของคำ แต่ถ้าซ้ายมือสุดเป็น - - โ- -ใ- ก็จะเป็นตัวที่ 2 ถัดจากสระดังกล่าว เช่น

- “ก” ก เป็นพยัญชนะต้น
- “จม” จ เป็นพยัญชนะต้น
- “คือ” ค เป็นพยัญชนะต้น
- “โต” ต เป็นพยัญชนะต้น

1.2 ไตรยางศ์ (อักษรสามหมู่)

ไตรยางศ์ (อักษรสามหมู่) คือ การแบ่งอักษรไทยออกเป็น 3 กลุ่มตามลักษณะของเสียง ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการผันวรรณยุกต์ในภาษาไทย

เมื่อนำ ก ถึง ฮ มาจัดเรียงตามหลักอักษรสามหมู่แล้วจะได้ดังตารางต่อไปนี้

อักษรกลาง		อักษรสูง		อักษรต่ำคู่			อักษรต่ำเดี่ยว			
ก		ข	ฃ	ค	ค	ฅ	ง			
จ		ฉ		ช	ช	ฌ	ญ			
ฉ	ฉ	ฐ		ฑ		ฒ	ณ			
ด	ด	ถ		ท		ธ	น			
บ	ป	ฝ	ฝ	พ	พ	ภ	ม			
							ย	ร	ล	ว
		ค	ช	ส						
		ห					ฬ			
อ				ฮ						
มี 9 ตัว 7 เสียง	มี 11 ตัว 7 เสียง	มี 14 ตัว 7 เสียง (แต่ถ้าโจทย์ถาม เกี่ยวกับเสียง พยัญชนะต้นจะ นับรวมกับอักษรสูง)			มี 10 ตัว 7 เสียง					

● Lecture สระปัทมภาษาไทย ประถม

อักษรแต่ละหม่อมี่จำนวนเสียงน้อยกว่ารูป เนื่องจากมีอักษรบางตัวที่ออกเสียงเหมือนกันดังนี้

ด	ออกเสียงเหมือนกับ	ฎ
ต		ฏ
ช		ฅ
ถ		ฐ
ส		ศ ษ
ค		ค ฅ
ซ		ณ
ท		ท ฒ ฑ
พ		ภ
ย		ญ
น		ณ
ล		ฬ

หลักสังเกตอักษรแต่ละหม่อมี่

- 1) **อักษรกลาง** เมื่อผันวรรณยุกต์แล้ว เสียงจัตวาเมื่อเขียนจะต้องมีไม้จัตวา เช่น จ ผันได้เป็น จา จ่า จ้า จ๋า จื่อ หรือจะจำตามหลักท่องจำว่า ไก่ จิก เต็ก (ฎ) ตาย (ฏ) บน ปาก โอ่ง
- 2) **อักษรสูง** เมื่อออกเสียงแล้วจะเป็นเสียง ออ เช่น ข ออกเสียง ขอ หรือจะจำตามหลักท่องจำว่า ผี ผาก ถุง (ฐ) ข้าว (ฅ) สาร (ศ ษ) ให้ ฉัน

- 3) **อักษรต่ำคู่** เมื่อผันวรรณยุกต์แล้วเสียงจัตวาจะเป็นอักษรสูง เช่น ค ผันได้ เป็น คอ ข่อ ค่อ ค้อ ขอ (จ) หรือจะจำตามหลักท่องจำว่า พอ (ภ) ค้า (ศ ข) ฟัน ทอง (ธ ท ฒ) ซื่อ ช้าง (ณ) ฮ่อ
- 4) **อักษรต่ำเดี่ยว** เมื่อผันวรรณยุกต์แล้วเสียงจัตวาจะมีเหมือนเสียง ห นำ (และเมื่อเขียนก็จะปรากฏรูป ห นำ) เช่น ง ผันได้เป็น งา หง่า ง่า จ้า หงา หรือจะจำตามหลักท่องจำว่า งูใหญ่ (ญ) นอน อยู่ (ย) ณ ริม วัด โม หี โลก
- วิธีจำอักษรต่ำเดี่ยวอีกวิธีคือ เมื่อนึกถึงอักษรตัวไหนให้จำคำที่ประสมด้วยอักษรตัวนั้นที่มี ห นำ เพราะจะมีเพียงอักษรต่ำเดี่ยวเท่านั้นที่ใช้ ห นำได้ (**ยกเว้น** ณ หี) เช่น ง-หงาย ญ-หญิง น-หนู ย-หยิ่ง ร-หรู ว-แหวน ม-หมา

Note!

ถ้าเรียนเรื่องเสียงพยัญชนะต้นหรือเจอข้อสอบที่ถามหาเสียงพยัญชนะต้น และระบุว่าไม่นับเสียงซ้ำ อักษรสูงจะนับรวมกับอักษรต่ำคู่ แต่ถ้าหากเรียนเรื่อง ไตรยางศ์ อักษรแต่ละหมู่ถือเป็นคนละเสียงกัน จะนับรวมกันไม่ได้

อักษรสูง	อักษรต่ำคู่
ด	พ ภ
ต	ฟ
ถ ฐ	ธ ท ฑ ฒ
จ ช	ค ศ ข
ค ฆ ฌ	ช
ห	ฮ
ฉ	ซ ฌ

นับรวมกับ

Note!

สรุป พยัญชนะไทยมี 44 รูป แต่เสียงพยัญชนะต้นจะมีทั้งหมด 21 เสียง ดังตารางนี้

ลำดับที่	เสียงพยัญชนะต้น	รูปพยัญชนะ	หมายเหตุ (รวมถึงรูปพยัญชนะต้นคู่เหล่านี้)
1	/ก/	ก	
2	/ค/	ก ข ค ต ฉ	
3	/ง/	ง	หง (อักษรนำ)
4	/จ/	จ	จร (ควบไม่แท้)
5	/ช/	ช ฉ ฉ	
6	/ซ/	ซ ส ศ ษ	ซร ทร ศร สร (ควบไม่แท้)
7	/ย/	ญ ย	หญ หย อย (อักษรนำ)
8	/ด/	ด ฎ	
9	/ต/	ต ฏ	
10	/ท/	ท ฑ ฑ ฒ ถ ฐ	
11	/น/	น ฌ	หน (อักษรนำ)
12	/บ/	บ	
13	/ป/	ป	

.....บทที่.....
06

ระดับภาษา
(ภาษาพูดและภาษาเขียน)

1. ภาษาที่ใช้สื่อสารในภาษาไทย

แบ่งได้เป็น 5 ระดับ ดังนี้

1.1 ภาษาระดับพิธีการ

ภาษาระดับพิธีการ ใช้สื่อสารกันในที่ประชุมที่จัดขึ้นอย่างเป็นทางการ เช่น การเปิดประชุมรัฐสภา การกล่าวเปิดพิธี การกล่าวสดุดี ฯลฯ ผู้ส่งสาร และผู้รับสารจะเป็นคนวงเดียวกัน เป็นบุคคลสำคัญ หรือผู้รับสารอาจเป็นประชาชนทั่วประเทศ สำนวนภาษาที่ใช้มีลักษณะเป็นพิธีการ ถ้อยคำไพเราะสุภาพ ผู้ส่งสารมักนำเสนอด้วยวิธีการอ่านต่อหน้าที่ประชุม และมักเป็นการสื่อสารทางเดียว ไม่มีการโต้ตอบระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร

1.2 ภาษาระดับทางการ

ภาษาระดับทางการมักใช้ในการบรรยายหรืออภิปรายในที่ประชุม หรือติดต่อหน่วยงานราชการ ผู้ส่งสารและผู้รับสารมักเป็นคนวงเดียวกัน มีการโต้ตอบและแสดงความคิดเห็น เนื้อหาของสารจะเป็นความรู้ ความคิด สำนวนภาษาถ้อยคำที่ใช้กะทัดรัด ชัดเจน และตรงไปตรงมา

Note!

ภาษาระดับพิธีการ และภาษาระดับทางการ
ถือเป็นภาษาเขียน

1.3 ภาษาระดับกึ่งทางการ (ภาษาเขียนและภาษาพูดรวมกัน)

ภาษาระดับกึ่งทางการ มักใช้ในการประชุมกลุ่มหรืออภิปราย การบรรยายในกลุ่ม ข่าวสารและบทความต่างๆ ซึ่งผู้ส่งสารและผู้รับสารจะมีความเป็นกันเอง แสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนความรู้กัน เนื้อหาของสารเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นเชิงวิชาการ การดำเนินชีวิต และความรู้ทั่วไป

1.4 ภาษาระดับไม่เป็นทางการ (ระดับสนทนา)

ภาษาระดับไม่เป็นทางการเป็นการสนทนาโต้ตอบระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ไม่เกิน 4-5 คน การรายงานข่าว บทความในหนังสือพิมพ์ เนื้อหาในสารจะเป็นเรื่องทั่วๆ ไปที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน กิจกรรมต่างๆ การปรึกษาหารือร่วมกัน

1.5 ภาษาระดับกันเอง (ภาษาปาก)

ภาษาระดับกันเองใช้ในวงจำกัด เช่น ครอบครัว เพื่อนสนิท ฯลฯ เนื้อหาสารที่ใช้ส่วนมากนิยมใช้เฉพาะในการพูด ไม่นิยมเป็นลายลักษณ์อักษร

Note!

ภาษาระดับกึ่งทางการ ภาษาระดับไม่เป็นทางการ และภาษาระดับกันเอง ถือเป็นภาษาพูด

2. ปัจจัยที่กำหนดระดับของภาษา

- ▶ **สัมพันธภาพระหว่างบุคคล** บุคคลที่สนิทสนมคุ้นเคยกันย่อมใช้ระดับภาษาต่างกับบุคคลที่เพิ่งรู้จักกัน

● Lecture สรุปเพิ่มภาษาไทย ประถม

- ▶ **โอกาสและสถานที่** ระดับภาษาย่อมเปลี่ยนไปตามสถานที่และโอกาสในขณะนั้น
- ▶ **ลักษณะของเนื้อหา** เนื้อหาบางชนิดถ้าใช้ภาษาไม่เหมาะสมกับระดับ การสื่อสารก็ไม่สัมฤทธิ์ผล
- ▶ **สื่อที่ใช้สื่อสาร** การบอกต่อ การติดต่อกันเอง การบอกผ่าน สื่อที่ใช้จะต้องต่างระดับกัน

3. ลักษณะของภาษาระดับต่างๆ

มีความหมายแตกต่างกัน ดังนี้

- 1) **การเรียบเรียง** ถ้าเป็นภาษาระดับพิธีการ ลักษณะภาษาต้องต่อเนื่อง กลมกลืนกันอย่างเป็นระเบียบ ไม่สับสนวุ่นวาย
- 2) **กลวิธีนำเสนอ** ถ้าเป็นภาษาระดับพิธีการและระดับทางการ การนำเสนอต้องเป็นไปตามรูปแบบที่กำหนด การนำเสนอทางสื่อมวลชน ได้แก่ ประกาศ แถลงการณ์ จะนำเสนอสารเป็นกลางๆ ภาษาระดับอื่นๆ จะลดความเป็นพิธีรีตอง ตามลำดับ
- 3) **ถ้อยคำที่ใช้**
 - ▶ คำสรรพนาม โดยเฉพาะบุรุษสรรพนาม ควรใช้ให้ถูกต้องตามฐานะ เช่น กระผม ดิฉัน เรา ข้าพเจ้า
 - ▶ คำนาม ควรเลือกใช้ให้เหมาะสมกับระดับของภาษา
 - ▶ คำกริยา คำกริยาบางคำเราใช้กันทั่วไปอย่างหนึ่ง แต่ถ้าเป็นการใช้ในระดับทางการก็ควรใช้อีกอย่างหนึ่ง เพื่อให้เกิดความเหมาะสม
 - ▶ คำวิเศษณ์ เป็นคำที่ใช้ในภาษาระดับไม่เป็นทางการ และระดับกันเอง เช่น คำที่แสดงออกถึงความรู้สึกอย่างมาก ได้แก่ จ๊ี้ด, อื้อ, เยอะแยะ ฯลฯ ถ้าเป็นภาษาระดับทางการควรใช้คำว่า มาก หรือ จัด

4. ลักษณะของภาษาพูด

คำที่อยู่ในวงเล็บคือภาษาเขียน

1) มีคำบอกสรรพนามดังนี้	ผม เรา เขา มัน แก
2) ภาษาพูดมีหางเสียง	▶ จ๊ะ ครับ ค่ะ นะคะ ▶ ก็เลย ไม่เท่าไรหรือ ▶ ซิ นะ ละ เอะ เผละ
3) ภาษาพูดจะใช้ไ้ม่ยมก (<u>ยกเว้น</u> คำว่าต่างๆ /อื่นๆ)	▶ ไปๆ มาๆ (ในที่ที่สุด) ▶ เรื่อยๆ (เสมอ, เป็นประจำ)
4) ภาษาพูดมีสร้อยคำ	▶ อิ่มหมีพีมัน (อิ่มมาก) ▶ ประกวดประชัน (ประกวด) ▶ สารพัดสารพัน (สารพัด)
5) ภาษาพูดจะตัดคำ	▶ เมืองกาญจน์ (กาญจนบุรี) ▶ กิโล (กิโลกรัม) ▶ เผย (เปิดเผย) ▶ หนุ่น (สนับสนุน)
6) ภาษาพูดจะใช้ตัวย่อ	▶ อ. (อาจารย์) ▶ จ. (จังหวัด)
7) มีคำใช้แทนภาษาเขียน	▶ อาทิตย์ (สัปดาห์) ▶ หมอ (แพทย์) ▶ แค้ (เพียง) ▶ บ้านนอก (ชนบท)

ตัวอย่างคำศัพท์ระดับต่างๆ

ภาษาพูด	ภาษาเขียน
กินน้ำ	ดื่มน้ำ
งานแต่งงาน	งานมงคลสมรส
รถเมล์	รถประจำทาง
หลาย, มากมาย	จำนวนมาก
แต่งงาน	สมรส
ขาย	จำหน่าย
โรงหนัง	โรงภาพยนตร์
สองทุ่ม	ยี่สิบนาฬิกา
ยังไง	อย่างไร
พระสวดมนต์	เจริญพระพุทธมนต์
เผาศพ	ฌาปนกิจ
เอามา	นำมา

การเขียนแบบเฉพาะกิจ

การเขียนแบบเฉพาะกิจ หมายถึง การเขียนรูปแบบต่างๆ ที่มีจุดประสงค์เฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อถ่ายทอดเนื้อหาไปสู่ผู้อ่านหรือผู้รับสาร ในบทนี้จะกล่าวถึงการเขียน 4 ประเภท ได้แก่ คำขวัญ คำแนะนำ คำอวยพร และประกาศ

1. คำขวัญ

ลักษณะของคำขวัญที่ดี

- 1) เป็นข้อความที่สั้น กระชับ สละสลวย มีเสียงสัมผัส (มักเป็นสัมผัสสระหรือคำคล้องจอง) ไม่ยาวจนเกินไป และไม่ใช่ว่าประพันธ์ประเภทร้อยกรอง เช่น กลอนสี่ กลอนแปด กาพย์ยานี 11
- 2) มีจุดประสงค์เพื่อปลูกฝังแนวคิดและค่านิยมที่ดี เตือนใจไม่ให้เกิดหรือให้ปฏิบัติในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
- 3) โครงสร้างคำขวัญควรประกอบด้วย 2 ส่วน ในแต่ละแบบ ดังนี้
แบบที่ 1 การชี้แนะให้ปฏิบัติและชี้ให้เห็นข้อดีหรือผลดีจากการปฏิบัตินั้น เช่น

การชี้แนะให้ปฏิบัติ	ชี้ให้เห็นข้อดีหรือผลดีจากการปฏิบัติ
ยิ้มวันละนิด	จิตแจ่มใส

● Lecture สรุปเนื้อหาภาษาไทย ประถม

แบบที่ 2 บอกสาเหตุหรือที่มา และบอกผลที่เกิดตามมาหรือสิ่งที่ควรปฏิบัติ เช่น

บอกสาเหตุหรือที่มา	บอกผลที่เกิดตามมาหรือสิ่งที่ควรปฏิบัติ
พลังงานมีคุณค่า	ควรรักษาให้ยั่งยืน
ยาเสพติดคือพิษร้าย	บ่อนทำลายสังคมไทย

แบบที่ 3 (อาจมีส่วนเดียว) บอกแนวปฏิบัติหรือความคาดหวัง เช่น

- ▶ ตัวตายดีกว่าชาติตาย
- ▶ รักชาติยิ่งชีพ
- ▶ นิยมไทย ใช้ประหยัด ใจสัตย์ซื่อ ถือคุณธรรม
(คำขวัญวันเด็ก พ.ศ. 2529)

4) หากเป็นคำขวัญขององค์กร จะมีลักษณะชี้ให้เห็นแนวปฏิบัติงานหรือความคาดหวังให้องค์กรหรือบุคคลในองค์กรนั้นมีลักษณะอย่างไร เช่น
รู้หน้าที่ มีวินัย ใฝ่ศึกษา กีฬาเด่น (คำขวัญโรงเรียน)

5) หากเป็นคำขวัญของท้องถิ่นหรือจังหวัด อาจมีลักษณะแสดงให้เห็นข้อดี จุดเด่นหรือสถานที่สำคัญในท้องถิ่นนั้นๆ เช่น
เมืองมะขามหวาน อุทยานน้ำหนาว ศรีเทพเมืองเก่า นครพ่อขุนผาเมือง
(คำขวัญจังหวัดเพชรบูรณ์)

Note!

เทคนิคการแต่งคำขวัญ

- 1) วิเคราะห์ว่าเป็นคำขวัญสำหรับอะไร เช่น เนื่องในวันสำคัญหรือเทศกาล คำขวัญขององค์กร จังหวัด หน่วยงาน
- 2) กำหนดเนื้อหาไปในแนวทางใดแนวทางหนึ่ง เช่น ให้แนวปฏิบัติหรือความคาดหวังที่ต้องการ, ชี้ให้เห็นข้อดีของหน่วยงานหรือองค์กร
- 3) คิดข้อความตามโครงสร้างแต่ละแบบ
- 4) ตรวจสอบว่ามีการใช้คำสัมผัสระหว่างวรรคหรือไม่ (มักมีคำสัมผัสแบบวรรคต่อวรรค หมายถึง คำสุดท้ายวรรคหน้าสัมผัสกับคำที่ 1-3 ของวรรคถัดไป ตามลำดับ) และต้องไม่ใช่คำประพันธ์ประเภทร้อยกรอง

2. คำแนะนำ

ลักษณะคำแนะนำที่ดี

- 1) มีเนื้อหาเชิงเสนอแนะให้ปฏิบัติ ไม่บังคับผู้อ่านให้ต้องทำตามหรือข่มขู่ด้วยถ้อยคำรุนแรง
- 2) ใช้ภาษาสุภาพ เหมาะสม สื่อความหมายชัดเจน
- 3) ไม่มีเนื้อหาเชิงดูหมิ่น เหยียดหยาม หรือแสดงความเหลื่อมล้ำ
- 4) แนะนำเฉพาะสิ่งที่ เป็นประโยชน์ ถูกต้องเหมาะสมกับสังคมและวัฒนธรรม
- 5) ระบุเนื้อหาตามลำดับ สามารถปฏิบัติตามได้ หากเนื้อหาเข้าใจยากอาจมีภาพประกอบหรือตัวอย่างเพิ่มเติม

ตัวอย่างคำแนะนํา

ข้อควรปฏิบัติ ก่อน-ระหว่าง-หลัง ฉีดวัคซีนโควิด-19

ก่อนเข้ารับการฉีดวัคซีนโควิด-19

- ผู้ที่มีโรคประจำตัว หรือมียาประจำตัวที่ต้องรับประทาน ควรปรึกษาแพทย์ประจำตัวก่อน
- 2 วัน ก่อนเข้ารับการฉีดวัคซีนให้งดออกกำลังกายหนักๆ และพักผ่อนให้เพียงพอ
- หากเจ็บป่วย มีไข้ ฯลฯ ให้เลื่อนการฉีดวัคซีนออกไปอย่างน้อย 1-2 สัปดาห์
- ดื่มน้ำเปล่ามากๆ และงดเครื่องดื่มที่มีกาเฟอีน
- รับประทานอาหารให้เรียบร้อย หากมียาโรคเรื้อรังประจำตัวก็รับประทานได้เลย

ระหว่างเข้ารับการฉีดวัคซีนโควิด-19

- สวมหน้ากากอนามัย ล้างมือให้สะอาด และเว้นระยะห่าง
- เตรียมเอกสารที่ต้องใช้ในการเข้ารับการฉีดวัคซีนให้พร้อมเพื่อความสะดวกรวดเร็ว
- ให้เจ้าหน้าที่ตรวจวัดอุณหภูมิร่างกาย ความดันโลหิต และค่าออกซิเจนในเลือด ก่อนรับการฉีดวัคซีน
- **แนะนำ** ให้ฉีดแขนข้างที่ไม่ค่อยถนัด และสวมใส่เสื้อผ้าที่สะดวกต่อการฉีดวัคซีน
- หากมีโรคประจำตัว หรือมียาที่ต้องรับประทานเป็นประจำ ควรแจ้งพยาบาลก่อนรับการฉีดวัคซีน

หลังรับการฉีดวัคซีนโควิด-19

- พักรอดูอาการที่โรงพยาบาลหรือจุดที่ฉีดวัคซีน 30 นาที หากมีอาการผิดปกติ เช่น เวียนศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน หรือมีอาการรุนแรง เช่น ชากิ่งซึก แขนขาอ่อนแรง ปากเบี้ยว ให้รีบแจ้งเจ้าหน้าที่ และพบแพทย์ทันที
- พยายามไม่เกร็งแขนข้างที่ฉีดวัคซีน หรือใช้แขนยกของหนักๆ อย่างน้อย 2 วัน
- ถ้ามีไข้ หรือปวดเมื่อยมาก ให้รับประทานยาพาราเซตามอลขนาด 500 มิลลิกรัม ได้ 1 เม็ด และรับประทานซ้ำได้โดยห่างกัน 6 ชั่วโมง **ห้ามรับประทานยาพวก Brufen, Arcoxia, Celebrex เด็ดขาด**
- เมื่อพักรอดูอาการครบ 30 นาที เจ้าหน้าที่จะทำการวัดความดันโลหิตอีกครั้งก่อนกลับ และเมื่อกลับบ้านแล้วยังต้องสังเกตอาการของตัวเองต่ออีก 48-72 ชั่วโมง หากพบอาการผิดปกติที่รุนแรง เช่น ชากิ่งซึก แขนขาอ่อนแรง ปากเบี้ยว ให้รีบไปพบแพทย์ทันที

